

Резюмета на научните публикации на Диана Данова-Дамянова

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност *доцент по Музикознание и музикално изкуство* (съвременна българска музикална култура и фестивални практики), професионално направление 8.3., Музикално и танцово изкуство, за нуждите на сектор *Музика, ИГ Музикална култура и информация*, съгласно обявата, обнародвана в Държавен вестник (бр. 41/ 20.05.2025 г.)

Хабилитационен труд – публикувана монография в съответната научна област

Данова-Дамянова, Диана. „Софийски музикални седмици“. Студии върху историята и настоящето на фестивала. София: Институт за изследване на изкуствата – БАН, 2024, 320 с. ISBN 978-619-7619-36-2.

Резюме: Монографията е първото по-мощно и целенасочено изследване на Международния фестивал „Софийски музикални седмици“. Под формата на четири студии се проследява неговата 55-годишна история от създаването му през 1970 до най-новите реализирани издания (към 2023 година). Тематичните акценти са поставени върху формирането и постепенното трансформиране на фестивалния модел, метаморфозите в организационната структура, както и утвърждаването на международния авторитет на форума.

Институцията „Софийски музикални седмици“ претърпява няколко реструктурирания, оставили отпечатък върху програмното съдържание на отделните издания. В богатата полувековна фестивална история отчетливо се очертават два основни периода: до 1992, когато се създава едноименната фондация в обществена полза, и годините след тази фундаментална промяна. От днешна гледна точка съществуват основания да се разграничат и някои по-малки, вътрешни етапи, обусловени от различни обективни и субективни фактори. Влияние върху фестивалната динамика оказват обществено-политическите, икономическите и социо-културни промени, но и индивидуалната визия за облика на „Софийски музикални седмици“ на техните ръководители: проф. Богомил Стършенов, Петър Ступел, проф. Димитър Тъпков, проф. Пламен Джуров и проф. д-р Момчил Георгиев. Особено важен е въпросът за международната видимост и представителността на „Софийски музикални седмици“ зад граница. В студията, посветена на този проблем, се поставят някои маркери предимно чрез членството на българския фестивал в международни организации – Европейската фестивална асоциация и съвременни форми на международно сътрудничество. Заемащата все по-важно място в репертоара на „Софийски музикални седмици“ българска музика е конкретизирана чрез някои творби, изпълнени за първи път.

В основата на изследването са критическите аналитични статии, помествани ежегодно на страниците на специализираните периодични издания, както и публицистични текстове в седмичници и ежедневници с различен профил. Особено важен информационен източник са и материалите с разнообразен характер, систематизирани и съхранявани в Централния държавен архив, както и неинвентаризираната административна фестивална документация. Изработени са осем подробни приложения, които са допълваща и неразделна част от текста, подкрепен и с богат илюстративен материал.

Студии (хронологично)

1. **Данова-Дамянова, Диана.** „Софийски музикални седмици”. Архивните документи. – В: Българско музикознание, 2018, № 4, ISSN:0204-823X, с. 81–103.

Резюме: Документалните материали за авторитетния столичен международен фестивал с 50-годишна история „Софийски музикални седмици” – административна документация, печатни материали, свързани с анонсирането и рефлексията (програми, афиши, критически и публицистични текстове), фотоси, аудио и видео записи, се откриват трудно и в основното си количество към момента на отпечатването на студията са налични в три институции: в Централния държавен архив, във фондация „Международен фестивал „Софийски музикални седмици” и в Къщата-музей „Панчо Владигеров” в гр. София. Тяхното събиране, структуриране и съхранение улеснява изследователската работа. Текстът представя етап от проучването на архивната документация като очертава евентуални посоки за бъдещи изследвания.

2. **Данова-Дамянова, Диана.** Съвременна музика в програмата на Международния фестивал „Софийски музикални седмици” от средата на 80-те до средата на 90-те години на XX век. Репертоарни акценти. – В: Българско музикознание, 2020, № 4, Институт за изследване на изкуствата, БАН, 2020, ISSN:0204-823X, с. 78–106.

Резюме: Създадени през 1970 със заявката за представяне на творчество от всички епохи, жанрове и континенти, „Софийски музикални седмици” си поставят за цел и запознаването на публиката с нови или малко изпълнявани опуси. Многоликостта на фестивала предполага равнопоставеност на различни по своята стилистика произведения, но в първите издания съвременната музика присъства по-скоро като изпълнителски предложения. От средата на 80-те години на XX век в репертоарния план на вече утвърдения форум навлизат творби на световния и на българския музикален авангард с новаторски търсения и различна естетика в резултат на специално програмиране. 1986 година е особено интересна в аспекта „съвременна музика”, защото бележи началото на концепционно обусловеното ѝ присъствие.

Студията представя репертоара, отнасящ се по-скоро към музиката „на днешния ден” в най-авторитетния в разглеждания период (1986 – 1994) столичен международен фестивал. Без да е изчерпателно, изложението се фокусира върху някои акценти от фестивалния афиш. Селекцията на разглежданите събития е направена през двойната призма на организаторските намерения и оценката на анализаторите.

3. **Данова-Дамянова, Диана.** Някои премиерни изпълнения на произведения от български композитори на Международния фестивал „Софийски музикални седмици”. – В: Българско музикознание, 2023, № 3, Институт за изследване на изкуствата – БАН, 2023, ISSN:0204-823x, с. 59–90.

Резюме: Международният фестивал „Софийски музикални седмици” е основан през 1970 с идеята да запознава столичната публика както със световните изпълнителски и творчески достижения, така и с малко познати или съвсем непознати произведения, в това число и от български автори. Представените на фестивалния подиум „световни“ или „български“ премиери се отличават с изключително разнообразие, покриващо целия жанров спектър. Варират от кратки форми – солови и хорови песни и инструментални миниатюри, до мащабни симфонични, кантатно-ораториални и оперни творби, мюзикъли, балети, съвременен танцов театър, нови синтетични форми, кросоувър проекти и други.

Студията е с фокус върху някои акценти от афиша на „Софийски музикални седмици“ след 1978 – значими образци от българския премиерен репертоар. Хронологично, по реда на прозвучаването им, са разгледани опуси, чиито първи изпълнения стават обект на пространни коментари и оценки, оставят забележима следа в българската музикална култура. Подбраните около 20 произведения, принадлежащи към различни жанрови и стилистични категории, започнали своя концертен живот на сцената на „Софийски музикални седмици“, илюстрират в значителна степен многообразието на премиерно представения, но не винаги новосъздаден фестивален репертоар, както и видовете премиери, систематизирани в изложението.

Статии и доклади (хронологично)

- 4. Данова-Дамянова, Диана.** Георги Тутев и Дружеството за нова музика в България. – В: Академични пролетни четения 2014. Посветени на българския музикален авангард. Национална среща на преподаватели от музикалните висши и средни и от общообразователните училища с международно участие, НМА, Марс 09, 2015, ISSN:1314-9261, с. 159–170.

Резюме: Композиторът Георги Тутев е инициатор за основаването на Дружеството за нова музика в България (ДНМБ) през 1990 и пръв негов председател до кончината си през септември 1994. Опирайки се на архивни документи, текстът е своеобразно продължение на дългогодишните ми изследвания във връзка с фестивала за съвременна музика „Musica Nova – Sofia“. Акцентът е върху стремежа на Георги Тутев за вписването на българската музикална култура в общоевропейския и интернационален контекст. Разглеждат се предпоставките за възникването и предшестващите ДНМБ форуми („Експериментално дружество за съвременна музика“, Клуб за съвременна музика „Musica Viva“). Първият концерт, организиран от ДНМБ на 27 април 1991 в Художествената галерия на Международната фондация „Св. св. Кирил и Методий“ поставя началото на поредица от ежемесечни концерти с нова музика. От 1 до 5 юли 1993 година, в рамките на XXIV Международен музикален фестивал „Софийски музикални седмици“, е първото издание на фестивала „Musica Nova – Sofia“.

Приемането на ДНМБ за член на Международната организация за съвременна музика ISCM (International Society for Contemporary Music) през май 1992 на Генералната асамблея, проведена във Варшава, е важна стъпка по пътя на утвърждаването на българската музикална култура, за разтварянето на границите и в двете посоки. Изключително признание за Георги Тутев от страна на световната музикална общественост е избирането му за почетен член на ISCM на годишната ѝ асамблея в Стокхолм през септември 1994 (събитие, което той не доживява).

- 5. Данова-Дамянова, Д.** Кратки музикални форми в програмите на Международния фестивал за съвременна клавирна музика ppIANISSIMO [Научни семинари "Музикално-културни практики"]. – В: Българско музикознание, 2016, № 1, ИИИЗк, БАН, ISSN:0204-823X, с. 102–107.

Резюме: Обект на текста (доклад на семинара „Музикалнокултурни практики“ на ИГ „Музикална култура и информация“ – „Кратката форма в музиката – естетика, история, съвременност“) е Международният фестивал за съвременна клавирна музика „ppIANISSIMO“, създаден през 1998 като проект на Дружеството за нова музика в България и провеждан ежегодно в София от следващата година като самостоятелен форум, организиран от едноименна фондация. На базата на наблюдения върху програмните книжки, подкрепени с реални впечатления от концертните събития, се илюстрира изобилието на кратки музикални форми във фестивалния репертоар.

Маркират се няколко типа проблеми, свързани с „кратките форми”, представяни в различни издания на „ppIANISSIMO“. Проследяват се жанровете, които възприемаме и определяме априори като „кратки” – багатели, миниатюри, музикални моменти, афоризми, детски пиеси, търси се възможен отговор на въпроса доколко пиесите за деца са кратка форма, разглежда се и програмността в заглавия и посвещения, подпомагаща лаконичността на авторския замисъл.

6. **Данова-Дамянова, Диана.** „Софийски музикални седмици” – европейски български фестивал. – В: Изкуствоведски четения 2018, модул Ново изкуство: Изкуството в Европа: модели и идентичности, ИИИЗк, БАН, 2019, ISBN:978-954-8594-78-3, ISSN:1313-2342, с. 512–522.

Резюме: От основаването си през 1970 година Международният фестивал „Софийски музикални седмици” представлява европейски по своята същност проект, замислен по модела на някои авторитетни форуми от европейската фестивална практика: „Пражка пролет”, „Варшавска есен”, „Берлински музикални празници”, „Руска зима” и други. Софийските „Седмици” бързо се превръщат в едно от най-значителните за страната международни музикални събития. На сцените им гастролират прочути оркестри, диригенти и солисти от различни националности, звучат премиерни творби (в това число и специално създадени), провеждат се симфонични, камерни, хорови, фолклорни и естрадни концерти, представят се оперни и балетни постановки. През 1982 година българският фестивал става пълноправен член на Европейската фестивална асоциация ЕФА (по-късно Асоциация на европейските фестивали за музика, театър и балет).

Текстът е опит за „открехване на завесата” към многопластовия музикален модел „Софийски музикални седмици” (в първите му десетилетия) – през прочита на административната документация и обширната критическа рефлексия. Разглеждайки фестивала в културноисторическия контекст на 70-те и 80-те години на ХХ век се откроява неговата значимост за българската музикалнокултурна практика – и като „прозорец към света”.

7. **Данова-Дамянова, Диана.** „Софийски музикални седмици”: завръщания. – В: Изкуствоведски четения 2020. Модул Ново изкуство: Пътешествия, Институт за изследване на изкуствата, БАН, 2021, ISSN:1313-2342, с. 482–488.

Резюме: Във фокуса на текста са знакови завръщания на именити български певци, инструменталисти и диригенти в различни периоди от столичния културен живот. Подиумът на най-дълголетния софийски международен музикален фестивал е техен естествен притегателен център, особено след отварянето на границите в края на тоталитарния режим. Неслучайно през 1990 година „Софийски музикални седмици” получават определението „фестивал на голямото завръщане” – в смисъла на представяне на музиканти-емигранти, но и на табуирана дотогава музика и чуждестранни изпълнители. В последното, отличаващо се с непрекъснато разширяване на географията на участниците десетилетие, нова традиция във фестивалния летопис оформят завръщанията на придобили световна известност, но рядко концертирали у нас родни музиканти.

8. **Данова-Дамянова, Диана.** Петър Ступел – фестивалният директор. – В: Изкуствоведски четения 2021. Модул Ново изкуство. Персоналия, Институт за изследване на изкуствата, БАН, 2022, ISBN:978-619-7619-05-8, ISSN:1313-2342, с. 614–620.

Резюме: Дългогодишният директор на „Софийски музикални седмици“ Петър Ступел освен талантлив композитор е и добър администратор с богат опит, отворен към нови тенденции и жанрове, отстояващ авангардни за времето си идеи. По време на неговото ръководство престижният музикален форум преживява най-благодатния си период. Докато творческите му постижения са добре познати, дейността му като успешен организатор на най-стария столичен международен музикален фестивал остава встрани от полезрението на изследователите. Текстът представя именно фестивалния директор през критическата рефлексия, но и чрез синтезирана информация от запазена служебна документация, която се проучва за първи път.

9. Данова-Дамянова, Д. „Музиката и младежта“ в най-стария столичен международен фестивал. – В: XI Академични пролетни четения 2021 „100 години Национална музикална академия“, НМА „Проф. Панчо Владигеров“, 2021, ISSN:1314-9261, с. 229–239.

Резюме: Провеждана под различна форма още от създаването на фестивала през 1970, когато се очертава като една от набеязаните програмни линии, сцената за младежка изява се оформя в специален цикъл „Подиум на младия музикант“ в края на третото фестивално десетилетие – през 1998. Организира се ежегодно, без прекъсване през целия период на ръководството на проф. Димитър Тъпков (1998–2007). Количеството на включените прояви, отличаващи се със стилово и жанрово разнообразие, в различните издания е вариативно. Цикълът се разглежда като естествено продължение „през разстояние“ на традицията една от „Софийските музикални седмици“ да се посвещава на темата „Музиката и младежта“ – подиум на млади талантливи изпълнители от България и други страни. Често изгряващите звезди се превръщат в първи изпълнители и популяризатори на нови за родната публика музикални опуси.

Стъпващ върху критическата рефлексия и някои запазени документи, текстът, посветен на 100-годишнината от основаването на Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, поставя някои акценти върху изяви на възпитаници на музикалната ни Алма Матер, изградили световна кариера и завърнали се отново на фестивалния подиум.